

БРОЈ 10 ЛЕПТА

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке на-
плаћују се по погодби.Редакција је у улици
Франковој бр. 20.Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ„Народ“ излази свакога
дана по подне.Штампарија се налази у Фран-
ковој улици бр. 20.Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

Пораз или повлачење

Лондон, 2 окт.

Војни критичар »Манчестер Гвардијана«
пише:

»И поред великих успеха које смо постигли, народ чак ни данас не зна, колико смо ми географски близу одлучне победе! Заузимање Пасшенделе, венца Отилст и висова близу Турон Тиерта довешће Немце у положај тежи него што је икада био од почетка рата на западном фронту. Тај положај нам даје могућности да управљамо немачким комуникацијама на белгијској обали. До сада је у Фландрији гребен код Ипра био дефанзиван а сад је добио офанзиван карактер.

Генерал Хејг занемарује област дуна близу Диксмида и ниску долину Лиса; он заузима висове са којих бомбардује немачке комуникационе линије у равници а нарочито на обали. Са тих висова он ће натерати непријатеља, да бира између две ствари: Или да сачува терен и шако да се излаже ризику великог пораза, или да се повуче пре него што ми заузмемо последњи венац, који доминира равницом, да се повуче док још има времена.

Војни критичар најзад каже: »Већ се потврђује мишљење да ће се Немци радије повући. Они се туку не да очувају терен, већ да нађу најзгоднији тренутак за повлачење, јер је њихов стратегијски положај крајње рђав.

СВЕ ГОРЕ СТАЊЕ

Ситуација у аустријском парламенту из дана у дан све је тежа. Влада је јако узнемирена за судбину провизорног буџета. Пољаци су на последњој седници решили да гласају против предлога, а о држању Јужних Словена и Чеха не може бити никакве сумње. Најзад социјалисте ће, као и прошли пут, гласати против буџета из начелних разлога.

Немачке странке су врло јако узнемирене и траже од владе да буде енергична у делању. »Нова Слободна Преса«, пише, пре десетину дана, да је група немачких радикалаца решила да предложи Немачком Националном Удружењу овакву резолуцију:

»Гласања у сабору и у комисијама, још од отварања сесије, јасно показују, да словенска и социјалистичка већина, која је непријатељ државних интереса, има у парламенту надмоћан утицај, а не прима се одговорности за рад. Немачко Национално Удружење повлачи из ове ситуације потребне консеквенце и решава, да сви њени чланови даду оставке на положаје које заузимају као председник, потпредседник или извештач у

комисијама.«

Одбор Немачких Националних Удружења потпуно је одобрио осећања која су инспирисала овакву резолуцију, али је ипак сматрао, да не треба пренаглити, већ да је треба дати на проучавање разним друштвима, која су у вези са Удружењем.

Са своје стране хришћански социјалисти сматрају ситуацију такође као врло озбиљну. Најзад, Немци из Чешке отпочели су тесно груписање, да би се одупрли Чесима.

У Рајхсрату је нарочито бурна била седница од 16. септембра, после подне. Изазван је потпун неред изјавама представника словенске опозиције и социјалиста.

Посланик Калина, у име нове групе чешког уставног права, изјавио је, да његова странка са уставне тачке гледишта не зна за Аустрију, већ зна само за земље и краљевине, које шаљу посланике у Рајхсрат: »Говорити о Аустрији, то би значило вређати политичку свест људи, који дају нешто вредности речи Устав. У осталом, како се могу звати Аустријанцима људи, који су у Рајхсрату викали, као што

је посланик Волф: »Живели Хоенцолерни!« и певали »Вахт ам Рајн?« Чеси нису хтели рат; њега су тражила господа из бечке општине и из немачких националних странака.

Посланик Дегаспери описује стање италијанског становништва у Аустрији и узвикује на крају: »Доћи ће дан слободе за тај народ!«

У име Словенаца посланик Погачник говорио је против начина на који фон Сајдлер хоће да реши југословенско питање: »Не може се југословенско питање решити поделом; само њихово јединство може поправити судбину тог народа. Доле провинцијске границе! Доле дуализам привилегованих народа! Доле бирократска централизација! Ујединимо оне које је природа ујединила!« Он је изјавио да ће Словенци гласати против кредита.

Погачникова изјава још је један доказ више, да Сајдлер није ништа постигао код Југословена тиме, што је узео у кабинет једног чиновника словеначке народности. Народна борба постаје све оштрија и већ наглашава црну судбину двојној монархији.

ЗВЕЗДИЦЕ

На рад дипломатије свих народа надовезала се и Папина дипломатија, као последња на реду. Један наш с положаја, који јој не придаје баш велику моћ, рекао је:

— Е онда опет ништа без пушке!

Гаргантуа

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Рим. — Може се сматрати да је аустријски кабинет дао оставку, јер је опозиција коју парламенат води против њега, врло енергична.

Лондон. — Један енглески хидроплан бомбама је уништио један немачки сумарен у Северном Мору.

Атина. — Министар војни извештао је команде македонске војске, да се могу примати добровољци.

ОСТАВКА МИХАЕЛИСА

Лондон, 2 окт.

»Франкфуртер Цајтунг« јавља, да је адмирал фон Капеле поднео оставку »Келнише Цајтунг« износи као разлог за ову оставку, што је адмирал у својим извештајима прешао границу гледишта канцеларевог и онога што би овај од њега радио чуо.

Поводом тога телеграфшу из Цириха, да је сукоб између Михаелиса и адмирала фон Капеле изазвао нову министарску кризу у Немачкој. Адмирал оптужује канцелара, да га је срамно напустио у борби против социјалистичке мањине, и ако му је обећао да ће за време целе те афере радити заједно.

У ствари ова је криза дошла као последица реакционарног покрета против анексиониста и пангерманиста, на челу којег се налази, с једне стране, канцелар и независна социјалистичка странка, а с друге, све фракције већине са највећим делом национално-либералне странке.

СТАРЕ ИНТРИГЕ

Атина, 2. окт.

Генерал Хараламбос, шеф главног штаба, изјавио је комисији да је једнога дана добио наређење од генерала Стратигоса, који је тада био шеф главног штаба, да да Фалкенхаузену, бившем немачком војном аташеу у Атини, све тачне податке војној ситуацији Грчке. Због тога је ишао у Ларису, где је Фалкенхаузен раније приспео на аероплану.

Том приликом Фалкенхаузену је рекао да Немачка припрема план за напад на македонском фронту и питао га је да ли ће и Грчка учествовати у тим операцијама. Хараламбос му је рекао да он није компетентан да одговори, али му је изложио војну ситуацију Грчке, по наредби Стратигоса.

Избори у Русији

Општински избори, чији су сад резултати познати за целу Русију, представљају тријумф »блока«, који су обрзовали револуционарни социјалисти и социјални демократи минималисти, блок, на који се ослања Керенски.

Резултати избора у Петрограду, који су били први познати, давали су утисак, као да су успели социјалисти максималисти Ленинове нюансе. Али укуван резултат свих избора у целој Русији показао је сасвим јасно, да је тај утисак био лажан и да, по речима социјалистичког министра Скобељева у једном његовом говору, »Петроград није цела Русија«.

У осталом, ни у самом Петрограду успех максималиста није био еклатантан, пошто су они добили само од при-

После тога разговарао је Фалкенхаузен три пута преко телефона са бившим краљем Константином.

ЈАСНИЈИ РАЗГОВОР

Цирих, 2 окт.

Док се у Рајхсрату водила дискусија о буџету, вођа социјалиста, Адлер, саветовао је Чесима да напусте утопију о независној Чешкој. Даље је изјавио, да он признаје Чесима право да се слободно развијају, али им одриче право да могу уништити Аустрију да би постигли своје личне циљеве.

»Немци из двојне монархије, рекао је Адлер, имају такође своја права, која су, како изгледа, Чеси заборавили. Ако Чеси створе независну Чешку, Немци у Аустрији могли би тражити унију с Немачком, да би остварили принцип народности, на којем Чеси оснивају своје захтеве«.

Вођа Пољака, Стапински, изјавио је на то да ће Пољаци из Галиције радити од сада споразумно са осталим аустријским Словенима.

Пољак Даичински, са своје стране, уверавао је да ће Пољаци из Галиције водити опозицију аустријској влади, док се не створи истинска независна пољска краљевина.

У ТЕШКОМ ПОЛОЖАЈУ

Копенхаген, 2 окт.

Цела немачка штампа једнодушно жали, што ни углед владе ни углед Рајхстага није порастао јесењом сесијом. »Локал Анцајгер« пише: »Нови канцелар не треба да дође на власт а да га не наименује сам Рајхстаг. Положај данашњег канцелара потпуно је нарушен, тек за три месеца његовог рада«.

лике четвртину места в гласова, то јест: 159.000 гласова са 156 места, против 276.000 гласова са 299 места која су припала социјалистичком »блоку« и 172.000 гласова са 1-5 места, која су добили кадети.

У Кронштату, који је сматран као њихово главно место, максималисти су добили 25 места према 27, која је добио социјалистички блок.

Али изван Петрограда и Кронштата, максималисти су имали скоро потпун неуспех, чак и у местима где су радничке нагомилане масе. У Москви, на пример, максималисти су на 646.090 гласача добила свега 75.000 гласова (то јест 9 део од целокупног броја), према 375.000 за социјалистички блок и 108.000 за кадете. У Кијеву су могли добити само 7 места према 44

колико су добили револуционарни социјалисти.

У главним местима у унутрашњости њихов неуспех је још јаснији. Тако на 1.023 изабрана одборника, револуционарни социјалисти и минималисти имају 627 места, то ће рећи 60 од сто, док максималисти имају свега 105 места, то јест 10 од сто.

У другим, мањим варошима у унутрашњости укупан је резултат такав да је 53 од сто гласова дато за кандидате, који не припадају ни једној странци. Али међу партијама, које постоје, и у тим местима социјалистички блок је добио највише места: од 384 места он има 1420, а то ће рећи 35 од сто, док максималисти имају свега 63 места, а то је свега 1 и по од сто.

ПРАЗНИ ОДГОВОРИ

Цирих, 2. окт.

»Делничке Листик«, социјалистички чешки лист, који излази у Бечу, оштро критикује одговор цара Карла Паи и назива га празним и бескорисним. Лист каже: »Ако народи у монархији очекују да ће нас немачки и аустријски одговор приближити миру, они се љуто врају. Оба одговора, а нарочито аустријски, расплинути су као и све досадашње изјаве из Беча и Берлина.

ТУЂИ ПРСТИ

Женева, 2. окт.

Према неким руским листовима, руски министар војни има важна документа, из којих се види, да су Аустрија и Немачка сарађивале на покрету у Украјини.

Немачки генералштаб изабрао је међу ратним заробљеницима погодне људе из Украјине и пустио их у Русију да агитују за независност Украјине. Међу њима је био и председник одбора за независност Украјине Јотушовски, који је о томе у Берлину конференсио са Лењином.

ПОЗИВ НА ШТРАЈК

Цирих, 2. октобра.

Јављају из Беча, да је аустријска социјалистичка странка позвала раднике у фабрикама муниције да напусте рад од 18. до 22. октобра. Тај штрајк треба да буде протест против владине политике. Овај апел примљен је врло добро код радника.

Влада је одлучила да свим средствима спречи овај штрајк. У Бечу, Прагу и Брну ухапшено је више агитатора за овај покрет.

ЖЕЉА ЗА МИРОМ

Цирих, 2. окт.

У ботаничкој банши у Франкфурту држан је један огроман митинг у корист мира. На њему је учествовало преко 50.000 лица. Говорника је било шест, све посланика у Рајхстагу. После говора усвојена је резолуција, у којој се из-

јављује, да ће животни интереси Немачке бити осигурани само миром, који у себи неће носити клицу за нов рат и за огромне терете наоружања, као ни опасност од економске и политичке усамљености.

КАЈЗЕР У СОФИЈИ

Женева, 2. окт.

Кулман, немачки министар спољних послова, стигао је у Софију и састао се с кајзером у немачком посланству.

Немачки војници и грађани, који се налазе у Софији, покушали су да манифестују у част Кајзерову кад је ишао из посланства у двор да посети краља Фердинанда, али су бугарски војници демонстративно одбили да учествују. Полиција је због тога предузела строге мере.

ТИРПИЦОВА ИЗЈАВА

Лондон, 2. окт.

Један телеграм из Амстердама јавља, да је адмирал Тирпиц изјавио је у једном интервјуу:

»Наш триумф над Енглеском може бити само тако, ако број торпедованих лађа буде већи од броја лађа које могу бити конструисане за то време. Успех се не може очекивати одмах, нити ми можемо утврдити рок за нашу победу«.

Лондонски листови, поводом ове изјаве, примећују да се она много разликује од ранијих Тирпицових пророштава.

НА ДОБРОМ ТРАГУ

Њујорк, 2. окт.

Код двеста Немаца, који су прошле недеље ухапшени на сред улице у Њујорку, нађене су статистике и потпун опис свих депоа муниције као и планови арсенала, оружних фабрика, поморских база и пристаништа. Међу ухапшенима налази се и телеграфиста са безжичне телеграфије на лађи »Фридрих Велики«.

„Хералд“ јавља да влада има листу свих људи и жена,

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

На фронту Ене, нарочито у области између Еле и Краоне, врло жива артиљеријска активност са обе стране. У Белгији француске извиднице су преко ноћ напале непријатељске патроле и довеле триестину заробљеника са једним официром.

Источна Војска. — У току ноћи руске трупе су, у области језера, одбиле једно одељење бугарских извидница.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Трупе источних грофовија извршиле су после подне успешне испаде против непријатељских ровова северно-источно од Монши ле Пре и задобиле више заробљеника. — Укупан број заробљеника на дан

који су помагали Немцима. Он додаје да ће ускоро бити оптужене и неке личности, које припадају врло високом финансијском свету.

РАТНИ ЦИЉЕВИ

Рим, 2. окт.

У једном говору у Чечени, министар Командино изнео је ратне циљеве Италије. По том говору Италија, заједно са Споразумом тражи за потлачене народе: повраћај Алзаса и Лорена Француској, јединство и независност Пољске, васпостављање Белгије, Србије и Румуније са гаранцијама, да ће бити заштићене против сваког новог напада.

АСКВИТ О СРБИЈИ

Лондон, 29. септ.

На збору у Ливерпулу Асквит је поново говорио и казао:

»Храбра Србија и њена браћа Југословени као и све остале мале државе имају исто толико права, колико и највеће силе. До сада су оне биле угушивање у народном животу, за то им треба дати природне границе и то не само што није агресија, већ је и дуг правде тако дуго одлаганог извршења једног од најмудријих политичких аката и уништења даљих повода за рат. (Пресбиоро.)

КРВАВЕ БОРБЕ

Лондон, 2. окт.

Дописник »Морнинг Поста« телеграфиса, да су енглеске трупе дале доказа о великом јунаштву. Рањеници тврде да је непријатељ претрпео озбиљне губитке. Немци су се на више места добро борили, уопште боље него раније. Заробљеници су пристизали у току целог дана у омањим групама. Међу њима је највише било јегера и војника из 68, 201 и 441 немачког пука. Сви они причају о огорченим борбама на бајонет. Један официр изјавио је, да је само његов батаљон побио најмање три пута више непријатељских војника.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЛОНДОН. — Јапан ће дати Савезницима 50 лађа са тонажом од 400.000 тона.

ПARIЗ. — Румунски краљ је дао генералима Петену, Нивелу и Фоку орден Св. Михаила храброг.

АТИНА. — Анкетна комисија има два писма, које је Теотокис упутио своје брату, када је овај био посланик у Берлину. Та писма врло јако компромитују бившег краља Константина и доказују његово непријатељско расположење према Споразуму.

ЦИРИХ. — Рајхстаг је одложен до 22 новембра.

ПARIЗ. — Више вести из Амстердама јављају, да су се Немачка и Аустроугарска сложиле да формулишу нове предлоге за мир. Дефинитиван облик тих предлога још није израђен.

ЦИРИХ. — »Винер Арбајтер Цајтунг« јавља, да су у целој Чешкој постепено створени раднички савети, налик на руске Совјете.

ПЕТРОГРАД. — Положај руског амбасадора у Лондону понуђен је кнезу Грубецком, бившем руском посланику у Србији.

ПARIЗ. — »Радикал« орган француских радикалних социјалиста истиче потребу да се рат настави до уништења милитаризма, до рушења Хоенцолерна и до загаритованих ослобођења, реституција и оштета. Лист не прави никакву разлику између Кајзера и немачког народа.

ПARIЗ. — Један амерички инжењерски пук узео је учешће у последњим борбама на западном фронту.

БЕРН. — Категорички се демантује вест, да је Кајзер забранио да се стрељају побуњеници са флоте. Волфова Агенција намерно је јавила за ту забрану, да би преставила, да је догађај био од мање важности.

ЦИРИХ. — Експлозија у станици Хајдар Паша у Цариграду била је страшна катастрофа. У трепутку експлозије, станица је била препуна немачких војника и 2000 њих погинуло је.

АТИНА. — Из Рима јављају »Патрисус«: Султанов пут прекинут је у Једрену, због побуне Улема и Хоца у Цариграду. Они се буне због његовог пута у иностранство, јер Коран забрањује Султану прелаз преко турске границе.

ЦИРИХ. — У немачким политичким круговима придаје се много важности конференцији, коју је Михаелис држао са два бивша канцелара, са Биловом и Бетман Холвегом. После конференције Бетман Холвег је нагло отпутовао у Минхен на разговор са краљем Лудвигом.

ЖЕНЕВА. — »Цајт« јавља, да је бечки општински одбор констатовао да дизентерија није опала. Одборник Ијарет изјавио је да смртност не би била већа и да влада колера.

РИМ. — »Идеа Национале« јавља, да је Фалкенхајн, по свом повратку из инспекције у Месопотамији, поднео неповољан извештај о турској офанзиви на том фронту. Експлозија на станици Хајдар Паша уништила је половину муниције, која је била намењена трупама у Месопотамији.

ЦИРИХ. — »Ферверц« мисли да данас не може имати никаквог ефекта претња графа Чернина, да ће савезници доцније морати примити друкчије услове за мир, ако данас не пристану на преговоре.

МАДРИД. — Германофилски лист »А. В. С.« из Барселоне живо протестује против намере председника владе, да распусти парламенат. Он тражи од краља да не потпише указ о распуштању.

БАЗЕЛ. — Из Беча јављају »Базлер Нахрихтенунг«: На пуној седници немачког радикалног удружења речено је, да је стање духова код највећег дела немачког становништва близу очајања. Посланицима се скреће пажња на то душевно стање и захтева се од њих, да траже од владе да задовољи жеље немачког становништва.

АТИНА. — Цени се да су осигуравајући друштва изгубила, приликом пожара у Солуну, око 100 милиона франака. Порт Бритиш је изгубио 30 милиона. Сун 12, Аскурациони Генерали 10 милиона.

ЦИРИХ. — Велики берлински уметник Шулиц убио се са целом својом породицом, због оскудице у храни.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ

1 октобра обострана пешадијска и артиљеријска ватра.

МАЛИ ОГЛАСИ

Јављам српској публици и официрима и војницима, да у моме магацину, улица Егнатија бр. 4 (Вардар капија) има чисте млевене кафе. Да би очувао свежу кафу, она је херметички затворена у кутијама од 1 кило, од пола кило, и четврт кило, са мојим потписом: Мисак К. Касимиан Уверен сам да ће моји потрошачи бити задовољни.

1-3

Францускокупатило, код Отоманске банке, отворено је. 1.—

Српско Трговачко Друштво обавља све банкарске послове; врши размену новца по најповољнијим дневним курсевима; прима новац на штедњу и чување. Канцеларије се налазе у улици Александра Великог у згради Хотела Кавале, преко пута бив. грчке централне поште. 7-10